

ივერია

ბაზითი ღირსი:

ფ. მ.	მ. მ.	კ.	ფ. მ.	მ. მ.	კ.
12	10	6	10	6	—
11	9 50	5	9 50	5	50
0	8 75	4	8 75	4	75
9	8 —	3	8 —	3	50
8	7 25	2	7 25	2	75
7	6 50	1	6 50	1	50

კალკ ნომერი—ერთი შაბრი.

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.

ბაზითი დასაბარებელი:
და განცხადებითა დასაბეჭდად უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვა გააგრძელონ. საზოგადოების კორესპონდენტებისა.

ფასი განცხადების:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე—16 კაპ. მეორეზე—8 კაპ.

„ივერია“

გამოცემის 1894 წელს
იმავე პროგრამით, როგორც წინადა.

გამეტის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ტფილისი

„ივერია“ რედაქცია

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

პარტუკელთა შირის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიაში, სახალისი ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

საფოსტო ადრესი:

ТИФЛИСЪ. Редакция „ИВЕРІА“.

და მ ზ დ ე ე ვ ი ს ა ზ ა ვ ა დ ა ე ვ ა

„იაკობრი“

(დუზა)

უმადლესად დასტავებული 1872 წელს.

რომელსაც ძირითადი თანხა 2,500,000 მან. აქვს, გარდა სათადარიგო ფულისა.

დაზღვევა სოცოცხლისა.

ამით აცხადებს, რომ მის მიერ მიღება დაზღვევა სოცოცხლისა განსაკუთრებით სასარგებლო პირობებით იმ შემთხვევისათვის, როცა შრომა აღარ შედეგდება. დაზღვეულს მონაწილეობა ექნება აგრეთვე საზოგადოების მოგებაში.

დაზღვევა ხანძრისაგან.

მიღება ყოველნაირი მოძრავისა და უძრავის ქონების დაზღვევა ცეცხლისაგან აგრეთვე ზღვით-მდინარით და ხმელეთით წასაღწევისათვის საჭიროა.

წესები, პირობები წერილობითი და სიტყვიერი მოლაპარაკება განუხორციელებს მსურველს ტფილისის საზოგადოების გამგებანაში, რომელიც დადგენილია კავკასიის მხრისათვის და იმყოფება ბარონის ქუჩაზე, კოლონელის სახლში, ანუ თეთი საზოგადოების აგენტის ალექსანდრე პეტრეს ძის ზაფიფისაგან, რომელიც ღვთაველიაინიერის ქუჩაზე № 2.

(50—1294—55)

ჭელიოსი, — ივლისი

ამ დღეებში შუტერკოფის სასახლეში გადაიხადეს დიდი დღე-სასაუელი: ასული ჩვენის ხელ-მწიფისა, დიდი მთავრისა ქსენია და დიდი მთავარი ალექსანდრე დაქორწინდნენ.

გარდა საერთო მხიარულებისა, რომელიც ამ შემთხვევაში გამოიწვია ყველგან, ქართველებისთვის ამ ქორწინებას განსვავებული მნიშვნელობა აქვს.

როგორც ჩვენმა მკითხველმა იცის, დიდი მთავარი ალექსანდრე მინიელიძის ძე, გარდა იმისა, რომ საქართველოს ქვეყნის შვილია, იგი ამავე დროს ჩვენებური მემამულეც ბრძანდება, რადგანაც რამდენიმე ალბაგას აქვს მამული საქართველოში. ამიტომ უეტყვილია დიდი მთავარი თავისი მეუღლით ხშირად იცხვარებს ჩვენს ქვეყანაში, და ეს გარემოება, თუ რაოდენად ძვირფასია ჩვენთვის, ამას იმედი გვაქვს განამარტება არ უნდა.

როდესაც ქვეყანა ისე დაზარებულა მთავარსამართლებს ადგილს მთავრობისას, როგორც არის და-შორებული საქართველო შუტერბურდს, ცხადია, რომ მრავალი ისეთი გარემოება წარმოადგება, ქვეყნისათვის ხშირად ძნელად გა-შისარაკვევი და დასაბრუნებელი, რომელსაც კანცელარიის მიწერ-მოწერა და ფორმალური ურთიერთობა ბევრს ვერს უშვავს.

ამ შემთხვევაში დიდი რამ არის, რომ ამ ქვეყანაში, სადაც ასე საჭიროა ზედ-მიწვენიტი გამოიჭრას გარემოებაზე ყოველივე წესი და კანონი, ისეთი ქვეყნის მოკვრული და ძლიერი ადამი-

ანბი მოიპოვებოდნენ, რომელი-თა სოტყვასა და აზრს მნიშვნე-ლობა ჰქონდეს, არა თუ უმაღ-ლესეს წრეებში, არამედ თვით ხელ-მწიფის წინაშე! ასეთ გულ-შემა-ტკვარად ჩვენის ქვეყნისათვის, ასეთ ფურად ყოველს ვასაჭირში საქართველოს, რასაკვირველია, სახუთი აქვს ჩასთავალოს დიდი მთავარი ალექსანდრე თავის მეუ-ღლით, რადგანაც ჩვენის ქვეყნის შვილიც არის და მემამულეც.

ისეთის რაჯანის შემატება ქვეყნი-სათვის, რომელსაც, როგორც ზე-ვით ვსთქვით, გულიც უნდა შეს-ტკოვდეს საქართველოსთვის და დონეც შესწავდეს სოგეთე გაუწიოს, დადნ იმეად უნდა ჩაითვალოს დღეს ჩვენთვის.

ამ იმედით საერთო დედესსაუ-ელის სამს შევერთებთ ჩვენს ჩვენს გულწრფელს მხიარულებას და ვისურვებთ დიდი ხარისხიდან და-ქორწინებულთათვის დედგრძელ და ბედნიერ ცხოვრებას.

ფელო

ახალი ამბავი

* * * ამას წინად გვიქონდა მოხსენე-ბული ჩვენს გაზეთში, რომ ოზურ-გეთში ნოქრებს კვირა დღითა თა-ვისუფლებას არ აღძვევენ ვაქრები, რომ კვირაში ამ ერთს დღეს მინც მოისვენონ, შრომისაგან, როგორც ბლითის მცენებელს გვიბრძანებს და ე-კლესიაში წაიხდნენ წირვა-ლოცვის მოსასმნად.

ამ შენიშვნის მერე, როგორც იქი-ღამევე გვწერენ, ვაქრებს მიუღიათ ეს გარემოება სახეში და ნოქრები შუა-

წირვას გამოეხადნენ კვირა-ღობით გა-წრთავისუფლებათ! მაგრამ ეს თა-ვისუფლებაც თავისებურა თურმე-შუა წირვის გამოხსენების ვაქრები თვით ვაქრებზე თა-თავინთ დუქან-ში, რომლის კარები ცოტათი თურ-მე გაღებულია და ყველა ნოქარი ამ დროს დუქნის გარეთა სდგას ვითომ და თავსაფუჭად და იქნად ფეს ვერ მოიცვლის. შუა წირვა რომ გათავ-დნება, ყველა დუქნის კარები სანქ-როდ გაიღება და საწყალმა ნოქრებ-მა უნდა ისევ არზინსა და სასწორს მიაშურონ.

ნეტე ვიცოდეთ—ოზურეთის ვა-ქრები ამ გვარად ვის ატყუებენ: დღერის, გარეშეს, თუ თავის საწყალს თავს? *

სწორედ ამ გვარად საჩივარი, ნო-ქრების ვაქრებზედ მოვივიდა გორი-ღამაყ.

* * * ჩენ მოვივიდა ახლად გამოცე-მული სახალხო სურათებიანი წიგნი № 3 ნიკოლოზ ციხია თარგმანი ან. თ.—წიგრელისა. წიგნი შესდგე-ბა 80 გვერ., დაბეჭდილია ძალიან სუფთად და ღირს სულ ერთი შაუ-რი.

* * * ს. სამთავისი (ქართლი). წელს აქ ძალიან კარგი მოსავალია ქერისა და პურისა. კარგა ხანია ასეთი მო-სავალი არ გვიჩანავს. შარშანდლის მოუსვლელთა დანარკული სოფელი ახლა სახარულთ დაცქებებს ან ბე-ავიან ქირნახულს და იმედით გული ექვება... მაგრამ ღერის მოსავალი-სა საშუალოდ ასეთი ვერ იქნება, რადგანაც ვენახები საშინელმა სეტ-ყვამ დაგვიჩინა.

* * * ფათი. 24 ივლისს აქ ქართულ სტენის მოყვარეთ გამართეს წარ-

ფელეტონი

ნ ა ჯ მ მ ბ ი

შეუარს და შეუარს უზომოდ მელატურების წყება, დათკებას მორკულდმართება გუგუბს თაჯებს სრესაო, ვიფების მამედ დაქვართავ, ჯე ძაღლებას წყუტაო, ქმშეთი განადგურება, მეფათა ხოცვა და ქვეტაო... *

ინფლისის მხლანდელი დედააკი

III

მწერალი და მასწავლებელი-ქალბი

ექვს მილიონ სულით დასახლე-ბულს ლონდონში*) ცნობი რედუ-ბული, საუკეთესო და სწორედ აღ-კვევებულ ქალქს გარეთ სამყოფელ და სიკვობრებელ ადგილთაგანი ჩი-ზლგორსტია, სადაცა ბინადრობს Miss Wardrop-ი (ქნი ვარდროპი).

*) 1892 წელს „ლიდს“ ლონდონში 5.633,332 სული მცხოვრები იყო.

ქალაქს გარეთ აშენებული ჩინებული საზაფხულო სადგომები და სახლები, დიდიად მოხდენილია და მრავალ-გვარი ხეობა-მოდერებისა, ბაღისა და ბანჩების მშენილოვანში ჩამალუ-ლი. ვისაც თავისი თვლით არ უნ-ახეს უხვი მცენარეულობა და მშენი-ვრად ამწვანებელი მინდორი ინ-გლისისა, ძნელად წარმოიდგნენ, რომ ჰოლდსტრემის თილის მდინარეებსა და ჰაერის სინორტის ასეთი საო-კარი ვავლენა ჰქონდნენ ამ შორეულ ჩრდილოეთ ქვეყნის მცენარეულობა-ზედ. ამასთანავე ხეხილი, ვანსაკუ-თრებით-კი მუხა და ცაცხვი, გოლიათ-სავით იზრდება აქ და ეკოლო-ჯე ამოსულ ხეხილებ გარშემო, კლდე-ნანგრევისა და სახლებისა და ეკლე-სიების კედლებზედ სასიამოვნოდ ახ-ვეული ისე ამაღლებს ხოლმე, რომ იმის ასეთი ზრდა არც ოსმალოეთ-ში მინახავს და არც სამხრეთ საფ-რინგეთსა და იტალიაში. თითქმის ყოველს ნაბიჯზედ შეხვდებით, რომ თობ-სართულიან სახლების კედლები, სამრკვლოები და ეკლე-სიების გუმბათები მწვანედ არის ბა-ლახ ხეხილთა მოსილი... და ინგლის-

ლებს-კი უფროთ ეს კედლებზედ ახ-ვეული ბაღები, რომელსაც თან ჩა-ურთავენ ხოლმე ვარ-უვავილებსა და ამერიკის ყურძენს.

ერთს ასეთს სახლში, რომელიც მწვანე ფოთლოვანია ჩამალული და შემოზოლად მყოფ სახლებისაგან განა-წილებული, ვაზლებულია ბაღითა და ბაღით, ვარდრობის სახლობა სესვარობს. როდესაც ჯერ ტლან-და და შემდეგ სასტუმროში შევიდ, სასტუმროში, რომელიც ინგლისელ-თა აწინდელს გემოვნებაზედ არის მოართული და მდიდრულის, სხვა-და-სხვა ვაგირის ავეჯით მოწყობილია, ფოქარად გამიარა, ამ სახლის პატრონე-ნი წინ დამახვედრებენ-მეთქი მზრალს ზრდილობა-მართებულობას და გა-ზღვიადლებულ თაგ-მომწონებას უ-რდილოებისა და კეთილმოამბოლის კე-რისას, მით უფრო, რომ ასეთი ამბა-ვი ჩვენ ყველას ინგლისელთა შესა-ხებ არა ერთხელ გავცივონია და წა-გვიცივიათ. მაგრამ შეხვედნე ვა-ვარდროპს, Kingdom of Georgia-ს (ქართულ სამეფოს*) ავტორს, იმის შინაურს ტანთ-საცმელს, რბილს უქუ-სლო ფეხთ-საცმელს, პაწია, რბილს

მაულის ქელს, ყოველსავე ამ წერილმან მოწყობილებას ინგლისის სოფლის სა-და, ვართობა-შექცევით სავსე და თავი-სუფლად ცხოვრებისა, და ერთი წაშს განმბიქრ გულდგან ყოველივე შიში, მართლაც, თქვენის მოგზაურის დღა, ეს საუცხოო, დაბუთრებლის სისხის მანდილოსანი ღიდის სტუმარ-თავის მიუშარათავ, არც პრანქვა-გარე-თის მთავისთვის და ა'ც სურვილი გა-მოუშვადნებნა „სსჯა გავრად“ თავის ჩვენებისა... არა, ყოველი მისი უკ-ფა-ქვევა სადა იყო, ადამიანური, მო-საზრონი პირველ სიტყვისთა თქმის-თანავე ლაპარაკი შეეზო თქვენს მშვე-ნიერს ქვეყანას, რომელს-ც ქნი ვარ-დროპიც თვალ-ყურის აღწევნებს და რომლის ამბებსაც ისიც სამიწვენით ი-მხმენს. ეს თქვენის ქვეყნის სიყვარუ-ლით თვის შეილებს-გან თუ ვადას-დებია, ამ ლაპარაკში ვიყვიერ, რომ თვით Miss ვარდროპი შეგიოდა... მკითხველები, განსაკუთრებით-კი მკითხველი-ქალები, რასაკვირველია, ახლა იმის მოლოდინში არიან, რომ

ახალგაზდა მეცნიერ-ქალის გარეგნო-ბას აფუწვრ. მეუ როგორ აფუწვრა სურათი ადამიანისა და სიტყვის შე-მყოფით როგორ დავეყნო თქვენს მკითხველებს თვალ-წინ? თვით სი-ტყვისი ღილით ოსტატთა და ხელო-ვნათა მიერ-ც-კი აწერილი გმირნი ქალბი და კაცნი ფერ-მკრთალნი, კარ-გად დასურათ-ხატვეულინი არ არიან ლე ჩემის მხრივ ხომ სასაცილოც იქნება, ცოცხალის ადამიანის გარეგნობის ღი-ლის ხელოვნებით აწერვა რომ გან-ვიზარბას, და მეტი ისიც უნაწვილის ქალისა. Miss ვარდროპი-კი რომ უნა-წვილი ქალბი—სულ ოც-და-ათის წელისა, ხოლო ინგლისელთა აზრით-კი, ძალიან ნორმაც არის—ეს თქვენც უწუთ; ამასთან იგი დიდად მოხდენ-ილი და თაგ-დაქვრილიც არის, რაც ინგლისის საუკეთესო ვანათლებულ ადელთა თვისებებს შეადგენს; არა, Miss ვარდროპი თაგ-დაქვრილზედ მე-ტრც არის, იგი მეტად წყარია და ცოტა მორკულე-კი, თუცა ამ უკა-ნასწავლის გარემოების მიზეზი შეი-ღებია ჩემი, უტხო-ქვეყნელის იქ ყო-ფნაც იყო. მაგრამ ამ ტანბის, ნარ-ბარს, მოხდენილს, წყნარსა და

მოდგენა. წარმოდგენილი იყო: 1, „მოულოდნელი საჩუქარი“, კომედია ცხარლისა; 2, „მონადირე“ ვოდ. 1. მოკ. გუნდის; 3. „დათვი“, ვოდ. 1. მოკ. ვოლკისა. ამ წარმოდგენის თითქმის არაფერ დასწრად; ასე რომ შემოვიდა 15 მანეთი და დაიხარჯა 23 მანეთი...

* საჭილაო (სენაკის მარა): ჩვენი ეკლესია, რომელსაც წინაშეა რეულია ეწოდება, საშიშ მდგომარეობაში არის და ემად. ამ ტაძარს ეს რამდენიმე წელიწადი უაღლოვდება მდინარე ცხენის წყალი და ნელ-ნელა ვალენის ნაპირს უჭირს; ასე რომ ეკლესიას და მდინარეს შუადღეს მხოლოდ ხუთი საყენი-დადარჩენილი. თუ ამ ცოტა ხანში არა ვიღონეთ-რა, ეკლესიასაც ჭეჩენი-ციკვალეულთაც ეს მდინარე ჩაინსაჭებს. ნაპირის გასაწივლად მოითხოვეს ოსტატებმა 1500 მანეთი. ხალხი დისთანხმად ამ ფულის გამოღებაზე, მაგრამ ეს ეკლესია ამპარხა აზნაურთაც; ამისთვის ითხოვა, რომ აზნაურებმაც მონაწილეობა მიიღონ ამ ფულის გარდახდაში. ამაზე აზნაურთაში უარი განაცხადა და გულგრილად მარტო ვერ შესძლო ფულის გამოღება. აქ ენებდ არის საქმე და ასეთი უბედურება-კი დღე-ღამე მისდობდნენ...

* თზურეთი: 12 ივლისს სტუდენტის გ-მის სასარგებლოდ ქართულის სკენის მოყვარულ გამართეს წარმოდგენა, რომლიდანაც წმინდა შემოსავალი დარჩა 37 მ. 13 კ. რაი-ცა უკვე გარდაეცა კუთვნილებისა-მებრ.

* 26 ივლისს ქუთაისის გუმბარის საქალაქო საქმეთა საკრებულომ განიხილა საჩივრები მ. ე. დარახველიძისა და ი. მ. მურადიანის ქალაქის მოურავის და გამგებლის წევრთა უკანონოდ არჩენის შესახებ. პირველი საჩივარი არ იქნა შეწყნარებული და მეორეს გამო გაუქმებულ იქნა გამგებობის წევრთა არჩენა, რადგან

მ. ვ. ხელთუფლიწველი, რომელსაც კენჭის უფლება არა ჰქონია და მონაწილეობა-კი მიუღია არჩევანში. (H. O.)

* პეტერბურგიდან დებეშით აუწყებენ ვაზ. „НОВ. ОБОЗ.“-ს, რომ ტელიის ოლქის სასამართლოს საბატო მომრიგებელ-მოსამართლებად დანიშნულ იქნენ: თავ. ი. რ. ანდრონიკაშვილი (სიდნ. მარხის თავ-აზნ. წინამძღოლი), თავ. ნ. არდუთინსკი-დოლოვოვი (ტელიისის ქალაქის მოურავად ნამყოფი); თავ. ლ. გ. ბაგრატიონ-მურხანსკი (დუშეთის მარხის თავ-აზნ. წინამძღოლი); ე. ვ. ვიდეგნაუმი (თავმჯდომარე წადებრივ სამამულო საქმეთა კომის.); ს. ა. ვეის-ფონ-ვეისენგაფი (მდინარეთა და წყაროთა ინსპექტორი); პ. ა. ვოლკოვი (გამ. სახელმწიფო სათავად-აზნაურთა ბანკის კავკასიის განყოფილების მმართველი); თავ. ი. გ. ჯორჯაძე (თელავ. მარხ. თავ-აზნ. წინამძღოლი ნამყოფი); მ. რ. ზავაძე (კავკასიის სამოსწავლო ოლქის ინსპექტორი); ნ. კ. ზვიდლიცი (უმათავის რედაქტორი კავკასიის ინსპექტორი კომიტ.); ბ. ნი ხისენკინი; ი. დ. კოლჩესკი (წყალთა და მდინ. სამმართველო ოფის-კონსულტი); თავ. ლ. ა. მაღალაშვილი (ტელავ. გუბ. თავ-აზნ. წინამძღოლ. ნამყოფი); თავ. დ. მ. მელიქიშვილი (კავკასიის მთავარ-მართველის საგანგებო საქმეთა მოხელე); თავ. გ. ი. ანობლიანი (ბორჩალოს მარხ. თავ-აზნ. წინამძღოლი ნამყოფი); ბანი ოსტატის; ე. ნ. სტრუტკინი (ამიერ-კავკასიის სასსატრა სემინარიის დირექტორი); ი. დ. სულხანიშვილი (გორის მარხ. თავ-აზნ. წინამძღოლი) და გენერალ-ლიტენანტი თავ. დ. ა. სუმბათაშვილი.

დამაკვირდე

წუშეშა დაწიბაბას ასე ზღვაში დაჩნდა სუბაბას.

ნაგვის გაჯიბრება და სხვა და-სხვა შეკეცვა-გარბობა, წარმოდგენა, ცხარე-ვლები და ნადრობა. მაგრამ ეს გარემოება სულ არ უშლის ხელს იმას საქმიანობასა და უნარს ბევრის კეთებისა, დიდს საქმეების წარმოებას.

როგორც ლინ-ლინტონი*), ისე Miss ვარდროპი და აგრეთვე აწინდელ თაობის ქალთა უმეტესობა თავისი შრომის-მოყვარეობის, თავისი გულ-მოღვივების, წესიერ მუშაობის მადლობელი უნდა იყოს, თუ უნარი შესწევს რამე, თუ ცოდნა აქვს რისაზე. Miss ვარდროპი სასწავლო-ში დადიოდა მხოლოდ თორმეტედგან თოთხმეტე წლამდე, ხოლო შემდეგ-კი თავის თავად სწავლობდა ხალხში. მოგზაურობით-კი ბევრი არ უმოგზავრია ამ ქალს—ერთხელ პარიჟში იყო და რამდენიმე თვეც მისთანა ერთად იტალიაში. ეს ინგლისის შემდგომ-დროის ქალების ქალისათვის ძალიან ცოტაა, საზოგადოდ ისინი უფრო მრავალსა მოგზაურობენ ხოლმე.

მაგრამ საერთო ვითარება მოგახსია, სასწავლებლისა და საზოგადო-

ბუნება აზარდეს არ ჰქონეს უურად-ღაბას თავის უბუნ მომხიანს კაცს.

ფიერმალ
ერთბო გაქმულა ღარი ხშირად შთაფლეს გასტყეს.

ქოჩისკოვნიცა

სახინდო, 25 ივლისს. სხვათა დირს შესამჩნევ ბუნებით სიმდიდრეთა შორის საჩინოში სამკურნალო წყლებიცაა, რომლებიც კარგა ძალს ხალხს იზიდავენ სხვა-და-სხვა კუთვნილებიდან ზიფულობით. ყველაზე უფრო შესანიშნავი და მარგებელი სხვა-და-სხვა სნეულებისათვის იმამთი არის სოფლის დავლიშვილების სამკურნალო წყლები, რომელსაც „დავლიშვილების აბანოს“ ეძახიან. ეს აბანო იმყოფება დავლიშვილებში მდინარე სილორის მარჯვენა ნაპირზე. ირგვლე შემოზღუდულია კარგა მომადლო გარაკებით, რომელიც მთხრელს (КОТЛАННА) წარმოადგენს. პაკრი აქ მომხიარა, მხოლოდ შუადღისას ცხელა, რადგან დღისმთავრად-დასვენების ქარი ვერ მიუღდება, მაგრამ მთის ჩქარი მდინარე მინც სკამად აგრილებს. თითი „აბანო“ კარგა თბილია და შიგ ბევრი უბრალო ცივი წყარო, რომ არ ერეოდეს, აბასთუნის წყლებსა თითი ცხელი იქნებოდა. ეს აბანო ბევრს სხვა-და-სხვა მკურნალ კაცს უნახავს და ყველა აბასთუნის წყლებს აღარებს. დავლიშვილებს „აბანო“ ძალიან უღდება უკვე-ღვარ ქართი ავადმყოფებს. მე თითონ ვარ მოწმე: ქართველი ავადმყოფს ექიმებმა ვერა-რა უშეშეს-რა და ფეხი უნდა მოეკრათ, მაგრამ ამ აბანოში, რამდენჯერაც შიგ მონათბის შემდეგ, სრულიად განკურნა. ამ ნაირი მაგალითი ბევრია.

გემო ამ წყალს გაგვირდისა აქვს, ფერი ლურჯი. ეს „აბანოს“ წყალი კლდიდან გამოდის რამოდენისამე ადვილს, მაგრამ საბანოდ მხოლოდ ორ ადვილს არის მოწყობილი,

ების ცხოვრებისა, რაიცა დინაშული მქონდა წინა წერილებში, შესაძლებელია ვაგზაბა ინგლისურ ნიჭი თავისებურება, სითამამე, უნარი თავისი მოქმედებისა და სიმტკიცესა-სათვის. ისევე ვითარებანი დასტუბია ჩვენს ახალგაზდა მეცნიერს-ქალს. როდესაც იმით საოჯაბო წინგთ-საცემი ვიყავი, რომელშიც ქართული ახალი წიგნები ენახე, აგრეთვე „მოამბე“ და „იგრიკა“; და ამითთავე რუსების, მწერლებისა—ამ მწერლობას მისი ძმა ადვენტუს თვალ-სურს—და ევროპის ლიტერატურის საუკეთესო თხზულებანი; როდესაც მეოცნებენ-ქალს თავ-დაპერილი მშვიდობიანი ბაასი, ბაასი იმ ადამიანთა, რომელნიც დარწმუნებულად არიან, რომ ცოდნა გავქვს და უნარი შრომისათა—ჩემდა უნებურად დაფიქრდი, რა ჰქმნის-მეჭი ინგლისის პირველი და გავლენიანს მთელს დედამიწის ზურგზე? მაგრამ ამის მიზეზი არც პოლიტიკა და არც ინგლისის სამხედრო ძლიერებაა, ვფიქრობი და ამ განონისა მრეწველობა და კულტურული ცხოვრების ყოველ დარგის მეშვე კაცებმა და ქალეზმა, რომელნიც დიდს მოწიწებით ეცნობიან უფლებს კერძო ადამიანისა, აზრისას, სიტყვისასა და რწმენა - ჩვეულებების, იძულებულ

რომელშიც ექვს ექვსი კაცი თუ იბანავებს ვაჭარებები. მუშტარი აბანოში ბევრი დადის, ა-ამც თუ ახლო-მახლო სოფლებიდან, არამედ გუბიდან, სამეგრელოდან, ზემონიერეთიდან და ქუთაისიდან (პარილიდან დაწყებული ოქტომბრის დამლევამდე). ხშირად იმდენი ხალხი გროვდება, რომ ორის დღის განმავლობაში ერთხელ თუ იმთავით დროს, რომ იბანაოთ. დაბალ ხალხში მინც ისეთი სახელი აქვს ამ აბანოს გავარდნილი, ისეთის იმდენი შეკურნებს ხალხი, რომ ბევრს იმედოც ჰკურნავს. საბანაო ცუდად არის მოწყობილი, ზემოდან არის მხოლოდ გადახურული, თორემ სხვა მართულობა შიგ არა აქვს რა. მომსკლელთათვის სადგომი სახლები ერთობ ცოტაა და უფარისი (იმერული ქობეზა), არავითარი სპორი ავეკულებოდა არა აქვს ამ ორ თუ სამ ქობს, მაგრამ დილური ქირა ამ ქობების თვით უპირველეს ქალაქის სასტუმროს, „ნომარის“ ქირას აღემატება. ქირამ თქვენი ქირა წაიღოს, ხშირად მომსკლელნი, ბინას რომ ვერ შიულობენ, მინდრად ბინადე-ბიან და ეს როგორცა ვეგადფერი სამყოფელია სნეულთა და ვეგადფერი-თათვის ისიც უნდა გასთვადეო, რომ უფულოდ წმინდა აქვრედ არ დგავებენ, აბანოს? ახლო-მახლო, სამსელ-საქმელი თუ-კი რამ იშოვებ, ერთბა ძირია. ვცინებს ლინტონში უფრო იფიქრე და იყოს ცხოვრება, ვიდრე აქა საჩინო უპირ-ღირნი და იაფობით ნაქება, მაგრამ ეს „აბანო“-კი ასეთ ჩირქსა სცხებს სიძვირასა. იაფია აქ მხოლოდ ბანაო-ბა, თითო შესულა დიდს ხუთი კაპ“, შეგიძლიანთ ყოველი ბანაობა ორ საათს განავრძობ, ხმას არაინ გავცეხო.

ავტო ოც წელიწადზე მეტია, რაც ამ დავლიშვილების „აბანოს“ შესახებ დავა და საჩივარი გამართული აქაურ თავად ლორთქიფანიძეებსა, ერისთავებსა და გლეხ დავლიშვილებში შორის. ამ ოცის წლის წინდეს და აბანოა კერძოდ არავის არ

ჰყვეს კაცობრიობა პაკიანსცემელი იმყოფილია იმათის ენისა, ლიტერატურისა და დამსწებლებათა. წინდ თუ 19 მილიონი ჰლაპარაკობდა ინგლისურს ენაზე, ეხლა, ამ საუკუნის დასაწყისს, ასე მოლაპარაკობ რიცხვი 120 მილიონს აღემატებოდა... ამ სათვალავში არ არის ინგლისის ქვეშევრდომი, რომლის რიცხვი მართა ინდოეთში 250 მილიონამდე; განგარბობს მხოლოდ ტერიტორიებზე, რომელნიც ამ ენაზე ისე ჰლაპარაკობენ, როგორც საშობლო ენაზე, და სრულიად შეთვისებული აქვთ ინგლისულია ზნე-ჩვეულებანი.

„იგრიკაში“ უკვე იყო ნათქვამი, რომ ინგლისურს ენაზე დაიბეჭადო ქართულ ზღაპრების თარგმანი. იგი მხოლოდ პირველი წიგნია იმეტი ბულისა, რომელიც იბეჭდება გრიმის სახელობად, ამ ხალხურ ზღაპრებში და გარდმოცემბა შესანიშნავ შემაგერებლისა და „Folklore“-ს დამაარსებელისა (* ფოლკლორა * მეცნიერ-დმაცემბა შედარებით შესწავლისა). Miss ვარდროპის თათვის არაკვიბი აღინაშნოლისა, ცავარდია და ბებუ-რას წიგნიბეგან უთარგმნია, როგორც იგი ამბობს წინასიტყვაობაში, პრემიერის ტერიტორიის, ერთს

კუთვნილია. ყველის შექმლა, აბანოში ბანაობა უმაკრ, როგორც საჩინოელს, ისე სხვა ადგილებიდან მოსულთ. დინაშული დროდის არავის ასთეს, რომ შინაბოსთვის ბავ-გის გახეგნელის ვისმეს. ამ დროიდან-კი აბანოს დაეპატონა განსკვნებული საჩინოელი თავად ი. ლ—ქე, რომელმაც იჯარით დაუწყო გაცემა. ამის გამო ხსენებულთ თავის საჩინო-რები დაუწყეს როგორც სოფ. დავლიშვილების მცხოვრებლებმა, აგრეთვე იმათა მფლობელებმა, და ეს დავა-საჩინარი გერჯა არ გათავებულა და მოსალოდნელია, რომ არც ამ თ წელიწადს გათავდება. აბანო ცხელ ი. ლ—ის მეგვიღრეების ხელ-შეა.

ეს აბანო რომ კარგად მოირიოს, როგორც წელა ქვეყნის ამ გვარი სამკურნალო წყლები მოწყობილი, შეგინერი სახეულთა სასოვრებელი იქნებოდა და უფრო ბევრს მუშტარსაც მიიზიდდა სხვა-და-სხვა კუთვნილებანი? მაგრამ მიზეზი მისი მოუწყობა-მოუმართაობისა ის არის, რომ—გერჯა არაკვიბ იქის ვის დარჩება ეს მამული? ყველა იძახის, ჩემო! და ის-კი აღელახებს უწყის, თუ კანონი ვის აკუთვნებს.

ამ დავლიშვილების აბანოს შესახებ ერთი ძველი ზეპირი გადმოცემა ხალხში დარჩენილი. უქმდროს, დროს ვილაც მეფე დასახლებულია ამ აბანოს ზემოთ მთზედ დღისმთავრის (ამ მთის მარში იმყოფება ეს აბანო) და ეს აბანო ჰქონია მიღი-რულიად მორათული. ნაშთი მაშინდელ იგრიკის კედლებსა დღესაც დაცულია და იქვე აბანოს გვერდით, ერთ ბატარა თათბი მიწით არის აგებული. ერთხელ დღეოფალი ყოფილა საბანაო, აბანოში მარტო (თურ-მე იმისთან სხვა ეგრავინ იბანაობდა), დასძინებია და ძილში დამჩრგალა შიგ. ამის გამო მეფეს დაუნგრევიბია ეს მიღრულიად მორათული აბანო.

იმ მთაზედ, რომლის მარშიც აბანო იმყოფება და სადაც მეფეს სასახლე ჰქონებია, ბევრი ქეთიკირის ნანგრევი. ერთი ნანგრევთაგანი, რომ

საკუთესოა მკოდნეს ამა საქმისა, დიდად მოსწონებია მის მიერ ამოკუთვნილი არაკვიბი და წაუტე-ზებია, დაბეჭედო. ამ წერილებს აზრად არა აქვს დაწერილებით განხილვის თვით ზღაპრები და აღნიშნოს მისი მნიშვნელობა ფოლკლორისა ლიტერატურაში. მე ვლამარაკობ Miss ვარდროპის შესახებ, ვითარცა ეხლანდელ ინგლისის ახალის თაობის ქალთა წარმომადგენლისა. თქვენი მკითხველები თითონვე დაფასებენ იმის მნიშვნელობას თქვენი ქვეყნის ლიტერატურისათვის, მტკარელ მაშინ, როდესაც იგი დაბეჭდულს უკვადე რუსთველის „ვეფხისტ-ტყაოსანსა“ და საბამულხან ორბელიანის „სიბრძენის-სიყვარულს“. დაესმენ მხოლოდ, რომ იგი ახალგაზდა, მუშაობის მხნეობითა და უნარით სასვე და, ეკვი არ არის, შეიძლება თავის სურვილის მიღწევას. ეს სურვილის ის არის, რომ თავის თანამემულეებს გაცანოს თანამედროვე ქართულ ლიტერატურის საუკეთესო ნაწარმოებანი.

ვისურვებ, რომ ამ არჩულს ას-პარტზედ სრულიად გამარჯვდეს და სახელი და დიდება დემსახურებინოს.

*) იხ. მე-II წერილი Waziani-ს, იფი-რია, 1894 წ. № 140.

გორც სწინს, ეკლესია ყოფილა. (მეოთხედი ვანა რამდენიმე სიღრმისი ძველი ფული, ძველადვე ხალხისაგან შენობილი. დღესაც მიაქვთ ზოგიერთებს შესაწირი). სიძველე იმ ნანგრევების მიტოვა სწინს, რომ ნანგრევს ეკლესიებზე ვეებერთელა მუხის და ცაცხვის ხეებია ამოსული. ამ ხეებს ვერაფერ შეხება და ერთი შტაკო არა აქვს მოკლებული. აქუარი ხალხი დარწმუნებულია, სულ უბრალო რამეც რომ წაიღოს ადამიანმა ეკლესიისა, უბედურება შეეხებებოდეს.

თან—ნარელო

კრესეთი

ამ ზამთარს გადათავალისებულ იქნება სასოლო წესდება. წესდების შესახებ ვახუშტის აპრილში შეადგინონ ცალკე კომისია შინაგან საქმეთა, სახელმწიფო ქონებათა და მიწა-ძირმშენებლობის, სასჯელი საქმეთა და სასულიერო სამინისტროთა და აგრეთვე ერობის შერამომადგენელთაგან.

კავკასიის ადგილობრივი მთავრობა აპირებს იშუამდგომლოს, რათა გაუქმებულ იქნას კავკასიის მილიციის და იფლიო, რომელიც მისთვის იხარჯება, მოხარდეს ამ მხარის პოლიციის ჩაფრების და განყოფილების უფროსების თანაშემწეთა თანამდებობის დასაარსებლად. (Н.Н. Вр.)

რუსეთის მთავრობას განზარდა აქვს განიხილოს კანონ-დებულებანი იმის შესახებ, თუ არა დენის ხანს უნდა ითუშოს მუშაკებმა და რამდენის ხნით შეიძლება მისი ხელშეწყობით დაქირავება, რათა წესრიგში იქნას მოყვანილი მუშათა ქარხნების დაქირავების საქმე.

განსაკუთრებული კომისია, რომელსაც მინდობილი აქვს ყოველივე გარემოება ხომალდის „ვლადიმირს“ დაუბრუნოს, უკვე შედგენილია და ამ ცოტა ხანში დაიწყებს მოქმედებას. ამ კომისიაში წევრებად დანიშნულნი არიან: თავმჯდომარე—მინარეთი, გან დახსნულ საზოგადოების უმთავრესი ინსპექტორი ნ. ა. სულთვი და წევრებად—თავისუფალ ფლოტის ინსპექტორის თანაშემწე ბანი კაზი, რუსეთის ნავოსნობისა და ვაჭრობის საზოგადოების ინსპექტორი ბანი საფონოვი და სამსახურის გარეშე მყოფი პოლ-პოლკოვნიკი ანი ივანოვი.

უცხოეთი

ჩინეთი და იაპონია. თითქმის 250 წელიწადი კორე მთელის დედამიწიდან განკარგობებული ცხოვრებას სცილობდა. აი, თუნდა ჩინეთსა და კორეის შუა დადგენილი იყო დამოუკიდებელი სამხედრო და მხოლოდ კაუთლიმენტი, რომელიც კორეს მისაკლელ კარებად ჩაითვლება, ყოველწლივ იმართებოდა სამჯერ თებობა, სადაც ჩინეთლებს დასწრება შეეძლო. კორეს დამოკიდებულება გარეშე სახელმწიფოთა შესახებ შეიცვალა 1876 წლიდან, როდესაც კორე დაუახლოვდა იაპონიას, რომელმაც

იგი ჩინეთისგან დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ გამოაცხადა. 1882 წ. კორემ ამერიკასთან სავაჭრო ხელშეკრულება დასდო; 1883 წ. ინგლისთან და გერმანიასთან; 1884 წ.—იტალიასთან და რუსეთთან; 1886 წ.—საფრანგეთთან. ამ შემოღონიშნულ სახელმწიფოებმა აღმოაჩინეს სამინიერო საყუდელი: ჩემულბო—ზღვის დასავლეთ ნაპირზე, გენსანი—აღმოსავლეთში და ფუხანი—სამხრეთში.

კორე სიერეთი არის 218,650 კვ. კილომეტრი რიცხვი მცხოვრებელთა შესდგება 10,519,000 სულისაგან. თვითიველ კვ. კილომეტრზე 40 მიწასხლეა. დიდი ქალაქები იქ მხოლოდ რვა არის. სეულ—ყველაზე უფრო დიდი ქალაქია—სხვა კორეს ქალაქებიდან მხოლოდ სიდიდით განირჩევა.—ამ ქალაქში 250,000 მცხოვრებელი; ქუჩები იჭირს; სახლები და თვითსამეფოსასახლე ვერ შედრებიან ჩინეთის ქალაქების საუკეთესო სახლებს. ხალხი უფრო მაქის მუშაობას გზავდეს. აბრეშულის და თამბაქოს მოყვანაც იციან. ჩაის ხის ნერგები სრულიად არ არის. საქონლის გაშენებად უფრო ნაკლებს ყურადღებას აქცევენ.

ვაჭრობა დაცემულია. კორეს სიმდიდრეს რის შესახებაც ათასი სხვა-დასხვა ქება ისმოდა, მარტო ცოტაოდენი იქნა და რკინა შეადგენს. მავალით 1889 წ. იქიდან გამოიტანეს 9,82,000 დოლარად ღირებულნი ოქრო, მავარი 1890 წ. მხოლოდ 750,000 დოლარად ღირებულნი ოქრო დარჩა გამოსატანად.

კორეს შეუძლიან თავისი ვაჭრობა დაწინაუროს. 1889 წ. ზემო აღნიშნულის სამის ნათესაყუდელიდამოკლებული იყო სავაჭრო 2,216,090 დოლარად ღირებულნი და შეტანილი 3,378,000 დოლარისა; 1890 შეტანილის საქონლის ფასი 4,728,000 დოლარზე ავიდა და გამოტანილის 4,300,000-ის. განსაკუთრებით, საუკეთესო სავაჭრო ადგილად ჩემულბო ითვლება.

კორეში არსებობს შეუსაზღვრელი მონარქიული მართებლობა. 1864 წ. იქ არის მეფე ლო-ხუნგი, რამოდენიმე მინისტრებით და სახელმწიფო საქმიანობით. სახელმწიფო საბჭოს უფროსი და წინადა გერმანიელი მელენდროვი იყო და ახლა ვიღაც ამერიკელია. მოსამსახურე პარები ჩინეთულ წესზედ ინიშნებიან და ძალიან მცირე ჯამდობები აქვთ.

კორეს მკვიდრთა ხასიათს, გარეშე ქვეყნების მოგზაურები, ღიდავ აქვებენ. ისინი საშინელი ღინჯნი არიან ამ რამეყვებულებს; ზრდილობიანად ექცევიან ყველას და უფრო მეტის ყურადღებით და პატივით ეპყრობან გარეშეთა ზნე-ჩვეულებას, ვიდრე ჩინელები. ერთი განსხვავებული თვისება აქვთ კორეს მკვიდრთ: ჩაის სრულებით არა სიენ.

ორიადე სიტყვა * ვლადიმირისა * და ლუბეას შესახებ

ამ წლის 27 ივნისი ისეთი გულის შეშინებულნი და გულთამბუთავი დღე გადინდა, რომ სისხლი იქნება ჩაქრული ჩრულის ზღაოსნობის ისტორიაში. იმდენი ყოველნაირი აზრი წარმოითქვა ამ ცოტა ხანს გაზეთებში, მეტარე ოდესის გაზეთებში თანაშემწის უბედურების შესახებ, რომ მეტის თქმა არამც თუ არ შეიძლება,

ზოგიერთ გარემოების შესახებ მეტიც ითქვა. მაგ., ბრალი დასდევს ამა თუ იმ მხარეს, თუმცა ასეთი აზრის გამოთქმა, ესეა, ვიდრე გამოძიება არ გათავსებულა, ამისთანა ლაპარაკი და სხვა გზებით ამქარებულია იმ გვანებ, სიმართლესაც მოკლებული. განა გადაჭრით შეიძლება, რაც უნდა გამოცდილი ზღაოსნის იყოს, რა უნდა არა ეს სტყულის ან ისაო, თუ თითონ არ შეესწრო და თვალთ არა ნახა? ამ შემთხვევაში შეუძლიან მხოლოდ დაახლოვებით გამოსტავის აზრი და რვა აღმანი თავისი აზრსა სწერს, აღქურცილი უნდა იყოს სიმშვიდით, აუწყობლობით, სიწყნარით და მიუღვამლობით, რომ თავისი გამოთქმულის აზრით ამისთანა პნელს და გუგულის საქმის სიმართლის შეუძრავი იყოს. ყოველ აზრის გამოთქმას სიფრთხილე უნდა, რათა, ამ დროს ყველა ამ საქმის მსჯელთაგანი, გამოძიებულის და სხვანი, რომელნიც ასე თუ ისე მონაწილეობას იღებენ ამ საქმეში, უფრო უფლებებს ყველფერს, როგორც დანაწერის ისე ნაღობარაკებს, და შეიძლება თვისდაურებლად სიმართლის სასწორი გადახარონ აქეთ ანუ იქით.

მაგრამ რატი ამისთანა უბედურება მოხდება ზოგედ, პირველი თავისი რეკვირს საითხავე ყველაფერს მიანცეს: ვინ არის დანაწივე ამ უბედურებისა? მართალია და ვინ არის დანაწივე ამ უბედურებისა? უმეტესი ყველანი იმის იტყვიან, კამპეტონი კრიუნიო, თუმცა-კი დიდი შეცდომა მოუვთ. ჩვენის აზრით, ამ უბედურების დანაწივე და სხვა ამისთანების თვით ის ვებატონი ბრძანდება, რომელსაც უხსიან „რუსეთის ზღაოსნობის და ვაჭრობის საზოგადოება“. რომ ეს ასეა, ამას გვიმტკიცებს, გავკითხავთ არის მანც ვახ. „Новое Время“-ში, დაბეჭდილი წერილი ამ საზოგადოების მიანაწივე (ექიონორი) უფ. ჯ. ჭ. ჭოიტილი. უმეტესი ბ-ნ ჭოიტილის წერილი არ ექმნებებთ „რუსეთის ნავოსნობისა და ვაჭრობის საზოგადოებას“, მაგრამ ეს წერილი უმეტესს ჰყენს, როგორ აღუფერება სუფიან ამ საზოგადოების საქმეში.

ჩვენ თქვითი, რომ კამპეტონი კრიუნი დანაწივე არ არისო. არ არის იმიტომ, რომ არ შეიძლება კაცს მოსთხოვონ თავისი ღონისა და ძალის აუკრთელი გარჯა და მუშაობა. ჩვენს საქართველოში გუფანი რომ უბნია, გუფანის დედა უფროსი მამბანებელია, მხარეებს განწილებული აქვთ დრო: დამის მხარე არის დღის მხარეც, რათა არც საშინელი დარჩეს დღე და მუშაობა, კაცმაც როგორღოთ მიუსვენოს და არც შეველო და კირანხლის პატრონი მოიმდუროს—სახლად არ გაუბდეს. ორთქლ-მავალზედაც უფროსი და მამბანებელი კამპეტონია და ჰყავს ორი, უფრო ხშირად სამი თანაშემწე, რომელნიც სრულებით ექმედებებიან კამპეტონს. კამპეტონი ჰქელმდებენლობს მთელს ორთქლ-მავალს. შესვლა და გამოცლა რომელსავე ნავისდაღწერის კამპეტონის მოვალეობა ზღვაში უცუდი ამინდა: დიდი დღევა, ძლიერი ქარია, ბურთული, ჯანჯია, ნაქეჩია და სხ.-და-სხ., კამპეტონი უნდა უმეტესად გარეთ მდებარე (НАВАТЪ) იყოს და ჰქელმდებენლობდეს. გამოვიდა თუ არა ნავსადგურიდან კამპეტონი დამნიშნავს გზის კვალს

(კურე), შემდეგ დაყენებს რომელსავე თანაშემწეს როგორღოდ და მუშაუნასენლობა ისე უნდა ატაროს ორთქლ-მავალი, როგორც უბრძანებ კამპეტონმა, არ შეუძლიან ერთი იუ მალთა ორდენად გადახუვივის გზას. თუ ვინცობაა რიგით მალეობზედ (Державный Выход) მდგრამა ზღვაში შენანიშნავი დანახა რამე; ამ საფრთხი ალავი, ან ხომალდი, ან გემი, ან ცეცხლი, ან სინათლე როგორღიმე, ან გავიო რევა ზარისა, სტვენა ხომალდისა, ან თვალთ შეგასწრო სათივე მალა აშეგულ შეუშენს, ან განგებ მოკიდებულს ცეცხლ-ალს, თავისი ალავიდან აღდურავად, რომელივე მსახურის შემწეობით, ან ზარით, და ან ტულეფონით უნდა შეატყობინოს კამპეტონს, რომლის ვალიც არის მიიღოს საჭირო ღონისძიებანი.

ამ თანაშემწეთ, ამას გარდა, სხვა სამეშაოც ბევრი აქვთ. მივიდა თუ არა ორთქლ-მავალი რომელსავე ნათესადგურში, რაც საქონელი დასცულელი, ამით უნდა დასაკლონ, რაც ხალხები, მიიღონ და დალოცებიან. ერთის სიტყვით, ორთქლ-მავალის მოსვლიდან წასვლამდე კამპეტონის მოსაშენებელი სულ ფესზედ დგანენ მუშაობენ, რომ ისეთი არა დაგინწყდეთ-რა ან გადმოსაღები, ან მისაღები, ან ისეთი არა ვადმოიღონ-რა, რაც გადმოსაღები არ არის, რომ მეტრ პასუხის საგებლად დალოცებიან. მარტო სიტყვით, ჯიბითაც, იმიტომ, რომ რუსეთის ნავოსნობისა და ვაჭრობის საზოგადოება ყველა დანაწივე საქონელს თავის მოსამსახურეთ ავლევინებს. ამოდენა მუშაობის შემდეგ, თუ მეტარე იმისავე მივიღებთ მხედველობაში, რომ ნავსადგურები ზავის ზღვის პირას რუსეთის კრივის გზებისა, ძალიან ახლო-ახლოა და ხშირი, სულ ხუთ მეტრს საათის სავალი, ცხადად დავინახებთ, რომ კამპეტონის თანაშემწე ძალიან ცოტა ხანი რჩებათ დასასვენებლად ძილისთვის. რატი ამოდენა ჯავა აქვთ და მოსასვენებლად დრო ცოტა, აშკარაა, რომ დალაღული-დასვენებული კამპეტონის თანაშემწე, რომელსაც რიგით მალეობზედ დანაწივე, ერთ სტუმრზე უფროდ და თვისდაურებლად ვერ უძლებენ უძილობას. ან განა შეიძლება დამიანს მოუღალავა მოსასვენებელი? როდესაც უძილობა კაცს ეყენებება და სთავსდება განა არ შეიძლება ცეცხლი და სინათლე, რევა და შტეწე-სი არა, ზარ-ზარის სოლოცა ვერ გავიგონებ ვერ დინახოს? სრული შესაძლებელია და ამ შემთხვევაში ასეც უნდა ყოფილიყო.

ჩვენ ჩვენის ხშირის მგზავრობის დროს არა ერთხელ შეგვიჩინებია, რომ წყნარსა და მშვენიერს მთავარიან ღამეში, როდესაც ზღვა უწყვეტი ყოფილა, ორთქლ-მავალს ხან აქვთ მივლიც ცხვირი, მოვალეო კაცივით, და ხან იქით და მიზეხიც ამისი ის იყო, მალეობზედ—ზომზედ მკვიდრი მავალი მზებეული ხერხივლის კამპეტონის თანაშემწე და ძილის, ხომალდის წინ კრძობზედ დარაჯი ჰქმნიან. მწვლად დასაყურებელია, რომ იმით ან ერთს ხომალდზედ და ან მეორეზედ, მეტარე ვიღაც იმიზედ, არ ჰქმნიდოდეთ და კამპეტონს შეატყობინეს არა იმ დროს, როდესაც კვლავ უბნია მოშორებით იყო, არამედ მაშინ, როდესაც ძალიან ახლო იყო და აქეთ თუ იქით გადახვევა ყოველდ შეუძლებელი გახდა

და თუ გადახვია კრიუნი შეცდომით, მხოლოდ იმიტომ, რომ შეუძლებელი იყო ისე სწრაფად მოეგონა რამე იმ დროს, როდესაც ცხვირს წინ „კოლუმბია“ მოსკოვად პირდაპირი, გამოსტავდა.

ჩვენი აზრით რომ არ არის სიმართლეს მოკლებული ამას ამტკიცებს ის შემთხვევა, რომელიც მოხდა თანაშემწის უბედურების მესამეთუ მეთხუთედ დღეს მგინი ფლოდოსის სიხლოვეს. იმვე რუსეთის საზოგადოების ხომალდი „კოსტარინი“ კინაღამ დაეცა სხვა ხომალდს. რა იყო ამისთანა შემთხვევის მიზეზი, თუ არ, როგორც ჩვენს ესტკით, მოლოლობა და ძილი, განა შეიძლება ხომალდზედ ყველანი თავიანთ ალავს ფხიზლად დღენ და არ გავიგონონ, ან არ დინახონ რა ხდება იმით წინ, როდესაც მთელი ხომალდი უმეტესს ზარსა ჰრეცს, ფარნებით ანიშნებს, როგორ არ უნდა გვევინა ხომალდის ყველ-ხივილი და დროით, ერთი ვი-ვალაში ხომალდზედ, რომელსაც ისე ახლო გაიპროთუმი, რომ მეტარე მოლოდინდ შეგვიჩინად და გარჩეული გაიგონეს „Воковой набат!“—ოჰ (ეს იმის ნიშნავს, რომ დაღწეა, ხომალდის წინაქრობზედ თავისი ალავს არისო?) ეს რომ მართალია, მტკიცება იმით, რომ ეს ამბავი ყოიბის გაზეთში იყო ნაშეშობი და ეცხადებინა-ს კამპეტონს პასუხი არ გასცა და თვი არ იმართლა: მართალია, ყოველივეს უსახუბოა სიმტყუნეს არა ნიშნავს, მაგრამ ამისთანა საქმეში, და მერე ამისთანა დროს უფრო ეს მნიშვნელობა უნდა მიეცეს.

ერთის სიტყვით, ჩვენის აზრით უპირველესი დანაწივე რუსეთის ნავოსნობისა და ვაჭრობის საზოგადოება, როგორც ესა სწინს მყოიცილის წერილიდან და შრავლ სხვა მგავალიდან. საკვირველი ის არის, რომ ყველან ინსპექციები ინიშნება, რათა მუშაო მეტის მეტად უღიერად არ მოქმედონ და აუტანელი ჯავა არ მიყენონ, რუსეთის ნავოსნობა და ვაჭრობის საზოგადოება-კი თითქმის ყოველივე კანონს გარეშე სდგას და ყოველთვის ხელ-დახანილი ვაიროს, თუმცა იქნება მრავალჯერაც იყო მიზეზი სხვა-დასხვაშესობისა. სოველი გნახე უძალო, შიგ გავიარე უჯოხიო“ ამისმ დაწება და ტყუობა ისინი ხშირად ხელმძღვანელებს ამ ანდაზით.

ასეთ მიღწეობა და შეძლებლობა საზოგადოებას განა არ შეუძლია, რომ ყველა ხომალდზედ ორი-ორი ან სამსამი კამპეტონის ჩამბარებელი ჰყოლოდა, რომ ამისთანა უბრალო საქმეზედ კამპეტონის თანაშემწე არა ყოფილიყვნენ დახანდებულნი და დრო დასვენებისა ჰქონდათ? მაგრამ რად-ბალო ღამეც, ვადაცხეობა, ნათქვამია, ძალია იმით ხელს, რამდენსაც უნდა აშემაყებენ ხალხს და მერე-კი გულ-უბრყვლიო კრასავითი კოთხლები, რომ არის დანაწივე? იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ დრო მოვა და ამ საზოგადოებასაც ალავ-მავენ, ამის ნიშნები სწინს კიდევ ეს ნიშანი, სხვათა შორის, ისიც არის, რომ მთავრობამ ურადღება მიაქცია ამ საქმეს და ფინანსთა მინისტრი უკვე შეეკობა კიდევ რუსეთის ნავოსნობისა და ვაჭრობის საზოგადოებას უბედურების მიზეზს.

დებემა

29 ივლისი

რ.მ.ი. ოფიციალურად გამოცხადებულია, რომ იტალია, ნეიტრალად დარჩება ჩინეთ-იაპონელთა ომში.

პარტიზი. ნაფიცთა მართლ-მსაჯულბამ დიოკონში სამ ანარხისტსანარხისტის ჯგუფის ვაგრცლებებისა და კაზერის ჰქებისათვის ზოგს სახისა და ზოგს ხუთის წლით კატორგა და საპატიპრო გადაუწყვიტა.

პატიმარები. ს.-პეტერბურგის ბირჟა. ტფილისის საადგილ-მამულო ბანკის გირაუნობის ფურცლებში აფხალებენ 6%—101¹/₄ მან. 5%—100¹/₂ მან. ქუთაისისას: 6%—102 მან., 5%—100¹/₂ მან. ტფილისის საურთიერთო კრედიტის საზოგადოების ობლიგაციებში იძლევიან 98¹/₂ მან.

ჩენის მთავარ-სელოის მიერ ნაუწყებ ცნობიდანა სჩანს, რომ მარსელში წარსულ კვირიდან საქეყო, ხოლოერისებურ სენით რამენიმე კაცი გამხდარა ავად; 6 დღე-ღამეში აივლ გამხდარა 14 და ყველინი გარდაცვლილან.

28 ივლისის საზამთრო სასახლეში ულოცავდნენ დიდს მთავარს ალექსანდრე მიხეილის ძეს და დიდს მთავრინას ქსენია ალექსანდრეს ასულს. ნაშუადღევს პირველს საათზე მათნი უღიღებულესობანი გემით მოვიდნენ პეტერგოფიდან პეტერბურგს. უმაღლესნი დაქორწინებულნი ბალტის გზით ჩამოვიდნენ, პეტერბურგის ქუჩებში მოართულნი და გალანაზებულნი იყუ. ბიარღებით, ქსოვილებითა, ხალჩიებითა და ბეჭულის ყვავილებითა; დიდ-ძალი ხალხი ელოდა იმთს ვაგლას. საზამთრო სასახლის დარბაზებში შეიკრიბნენ სადლომოპტიო კორპუსი, კარის კონი და კეთილშობილი ქალნი, უწ. სინოდი, წრჩინებულნი სამხედრო და საოქკოლო მოხელენი, ამაღ, გენერლები, ვაგრდის შტაბ-აფიცორნი და თითო ოპერა-აფიცორი გვარის ყოველის ნაწილისა, ჯარის გენერლები, და აღმირალები, გუბერნატორები, გუბერინისა და მხრის თაველ-ახანურობის წინამძღოლი და დებუტაციანი. მეგვიდრე ცესარებუნმა და დიდმა მოაგრებმა ჯართან ერთად მიულოცეს. სადლომზედ პეტერგოფის თეატრში წარმოღვენა იყო. ამ დღისათვის თეატრის ვარშეში გამართული იყო სისტემა-რომეი მათ უღიღებულესობათა უმაღლესობათათვის და აგრეთვე სტუდენტობათვის. მთელი თეატრი ყვირლებითა და მცენარეებით იყო მოართული. თეატრის სახურავზედ მხართული იყო რუსეთის დღობი შემდგარი ელექტრონის ლამპებისაგან. თეატრს ირგვლივ ჩინებულად იყო გაჩირადნებულნი. წარმოადგინეს მეორე მოქმედება „რომეო და ჯულიეტის“ და ბალეტის „კანდიდის ფლორასი.“ ხელმწიფენი იმპერატორმა დიდს მთავრინას ქსენია ალექსანდრეს ასულის დაქორწინების გამო უბოძა 7143 მან. პეტერბურგის ღარიბთა დასარჩევლად.

ახლიდ ჯვარ-დაწერილთ ულოცავდნენ საკონცერტო დარბაზში. მხედრობას წინ მიუძღოდა დიდი მთავარი ვლადიმერ ალექსანდრეს ძე, ზღვაანსებნი—დიდი მთავარი ალექსი ალექსანდრეს ძე; პრეობრაჟენის რაზმა—მეგვიდრე ცესარეიჩი და დიდი მთავარი კონსტანტინე კონსტანტინეს ძე, არტილერისის მხედრობას—დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე, ვაგრდის ცხენოსან ჯარის წარმომადგენელი—დიდი მთავარი ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე, პავლე, ალექსანდრეს ძე, და დომიტრი კონსტანტინეს ძე; დებუტაციებმა, რომელთაც მათ იმპერატორებით უმაღლესობათ მიულოცეს, პერ მარილი მთართვეს ეფრესის ტუბაკებით. მილოცვის დროს ახლიდ ჯვარ-დაწერილი ფეხზედ იდგნენ; მიმლოცველნი მიდიოდნენ და ზეზედ ეგობარებოდნენ დიდს მთავრინას და თავს უკრავდნენ დიდს მთავარს. ამ აზნის ვათავების შემდეგ დიდებულნი ახლიდ ჯვარ-დაწერილინი შევიდნენ სასახლეში და შემდეგ ყაზანის ტაძარში ვაგებზავნენ.

პეტერბურგის ბირჟა, 29 ივლისი

სადაც	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ბუთ-მანათიანი ოქრო ტრამაუნის ვურანები	7,885	7,841	—
მანეთიანი კუპონების	1481 ¹ / ₂	149 ¹ / ₂	—
ფული.	—	—	—
5% პირველის შინაგანის სესხის მომეგები ბილითა	—	—	239 ¹ / ₂
— მეორისა	—	—	235 ¹ / ₂
4% მესამე სესხისა	—	—	—
სახელწიფილო თავად-ნაურთობის ბანკის მომეგ. ფურცელი	190	—	—
გირაუნობის ფურცლები	—	—	—
ტფილისის ბანკისას:	—	—	—
6%	—	—	—
5%	—	—	—
ქუთაისის ბანკის 6%	—	—	—
5%	100	—	—
5% ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საურედიტო საზოგადოებისა	—	—	—

„იქმარ“ ფოსტა
შაბათიანულ—თუქნი წერილი სყოლებს ახლიდელ მდგომარეობის შესახებ, ჩვენან დამოუკიდებელ მიზეზისა გამო, ვერ დიბეძენდა.

განცხადებანი

ბირველი კერძო სამყურნალო
ეკიმის ნავასარდინისა

(კუკაში, კარანკოვის ძეგლის პირდაპირ)
ავადმყოფთ იღებენ ეკიმნი ყოველდღე, კვირა დღეებს გარდა.

- დიდობათ:**
- ბ. ა. ნავასარდანი, 11—12 საათობათ, ვისაც სკირს სწეულბანნი: სახარურგია ვენეროული და სივლითის.
 - გ. მ. ჩაქვანი, 9—10 საათ. სწეულბანნი: თვლისა და ნერვების—ტანში ტკივილებისა.
 - დ. გ. რაფაელოვი, 10—11 საათ. სწეულბანნი: შინაგანი, ბეჭეებისა და დედათა სქებისა.
 - ა. ჭ. პრაქტასკვიში, 11¹/₂—12¹/₂ საათ. სწეულბანნი: ყურისა, ყელის, ცხვირის და გულ-მკერდისა.
 - ეკიმა ქადა ბ. შ. ტურბაგია.

- 12¹/₂—1 საათ. სწეულბანი. დღეთა სქებისა.
- ბ. შ. კანაშკიანცი, 1—1¹/₂ საათ. სწეულბანი: შინაგანი და ბეჭეებისა.
- სადამოაობათ:
- ბ. გურგია, 6—7 საათ. სწეულბანი: ვენეროული და შინაგანი.
- ბ. ა. ნავასარდანი, 7—7¹/₂ საათობის.
- გ. ა. ფრანკუჯია, 7—7¹/₂ საათ. სწეულბანი: ყურისა, ყელისა, და ცხვირისა, ორნაბათობით, ოთხნაბათობით და პარასკეობით.
- რჩევა-დარბების და რეცეფტის დაწერილნი ათი შური; ფსი კონსილიუმის და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამყურნალოს საწოლოცა აქვს ავადმყოფთათვის.
- დიარქტორი სამყურნალოც დოქტორა მედიცინის ნავასარდანი.
- (857—1467)

ცხოვრება

დიდისა მიქაშისა ბანკლეიმიონისა თარგმლილი

შ. შარაძის მიერ, გამოცემის ა. ჩახუჯისა **ფასი მართი შაური**

ისცილება ტფილისის წიგნის მაღაზრებში და შარაძისა და ამაწ, სტამბაში.

„წერილ-კითხვის საზოგადოების“ **წიგნის მაღაზრები**

ისცილება შემდეგა წიგნები:

- ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა 40
- ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა 90
- გეომეტრია II მ. ყიფიანისა 50
- ეისტორიანი 1 50
- თხზულ. რ. ერისთავისა I 1
- თხზულ. რ. ერისთავისა II 40
- კოკორი, ანუ ანანი და პირველი საკითხავი წიგნი, საზოგადოებრივი სახმარებელი, ი. გოგებაშვილისა 10
- კრილოვის არაქვი, თარგ. აკაკისა 30
- იგივე მშვენიერის ყლით 80
- მოთხრობანი ვაგა-ფშაველასი 30
- მესპირობის დრამები ს. ყიფიანისა 20
- პატარა მომე II აღ. მიჩინაშვილისა 10
- რომინზონ კრუზო, თარგ. ან. თუმანიშვილისა 30
- რუხი მეელი გ. წერეთლისა 15
- ქილოლა და დამანი 3
- შალვის თავდასასავალი ცახეილისა 15
- ცვარი შ. მღვიმელისა 30
- წითელი ფარანი, თარ. ანდრინკაშვილისა 15
- ხომლი, ანუ რჩეულითა ლექსთა კრება, ი. გოგებაშვილისა 30
- ხატური ან. თუმანიშვილისა 10
- კონა ი. გოგებაშვილისა 50
- კუნწული, ანუ მოთხრობანი მიზრდილ ყრმათათვის ი. გოგებაშვილისა 40
- შინაური საქონელი და იმისი მოვლა-მოშენება ი. როსტომშვილისა 5
- ვიქტორ-პიუგოს რომანი დამ ოთხმოც-და-ცამეტე წელი“ დ. ყიფიანისა 20
- ლექსები ვახტ. ორბელიანისა 20

ლექსები

თბ. ვასტახე ორბელიანისა

სრული გამოცემა მის ასულის მირიამ ორბელიანისა, ავტორის პორტრეტით, სასარგებლოდ ქართველი ქალების მომავლის სკოლისა და წერა-კითხვის საზოგადოებისა. ფსი სქელ ქალღმრთელმეთი, ვინც ათობით იყილს—ათი აბაზი, მოთხელო ქალღმრთელ ფსი სამი აბაზი, ათობით მიყილებს მიღებს ათ შურად წიგნსა. ისყილება თბილისში წერა-კითხვის საზოგადოების მაღაზრებში. (10—1420—9)

საკომერციო ყურსები

მალბისა და ვაშბისათვის

წავლი მეცამეტი

კურსების დანიშნულება ის არის, რომ სპეციალური საკომერციო განათლება შესძინოს მსურველს, როგორც ქალბს, ასე ჯუჯებს და მოამზადოს ვარჯიშობის შემეწეობით ანგარიშის დახელოვნებით მკოდნენი.

სწავლის ვათავების შემდეგ ატესტაციები ეძლევათ. 1) საკომერციო კონომია, 2) საკომერციო არითმეტიკა, 3) ბუჯგულეტიანი მარტივი, ორ-კვირა და სანანკო, 4) არითმეტიკა სახვარაშო ხოთქით. 5) საკომერციო მიწერ-მოწერა, 6) საგაჭრო და სათამაშოქო წესდება, 7) მსურავულ-წერა და წერა გაგრეულია და შესაბანი (исправление дурного почерка).

სწავლა დაიწყება 15 სექტემბრიდან. ახლიდ შემომსვლელთა მიღება დაიწყეს 1 სექტემბრიდან, ყოველ დღე დღის 10 საათიდან თერთმეტმდე და საღამოს 4 საათიდან 8 საათამდე, კურსების საღამომში, სასხა ჯარსანდრე ფრადინოვისას № 9, სერგაევსა და ხვარანს ქუჩისზედ, აფთაქას ახლადან.

პროგრამები და წესები კურსებისა უსასყიდლოდ შეიძლება მიიღოს მსურვე იმა კურსების საღამომში და მათა წყოვიანობების საბანკორო კანტორაში, სიონის ქუჩაზედ.

ვინც ქალბს ვარჯე სცხოვრობს, შეუძლიან წერილით მიმართოს კურსების დაბარებულს მ. მანუქიანსს, ტფილისს.

(24—1297—9)

„ივერია“

ამ 1894 წელს გამოდის ყოველ-ღვე, ვარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზეად მოსდევნენ ვარა-უქმეებს. ფასი განკითვის:

12 თვით	10 მ.—კ.	6 თვით	6 მ.—კ.
11 „	9 „ 50,	5 „	5 „ 50,
10 „	8 „ 75,	4 „	4 „ 75,
9 „	8 „ —,	3 „	3 „ 50,
8 „	7 „ 25,	2 „	2 „ 75,
7 „	6 „ 50,	1 „	1 „ 50,

საზღვარ-გარეთ დაბარებულნი ეღირება 17 მან. მთელს წლით, სოფლის მასწავლებელთ „ივერია“ მთელი ს წლით დეთომობათ 8 მან. ტფილისის ვარჯე მესწავლეთა უფად დაბარბის განკითხვა შედეგისად რწით: **Тифлисс. № редакц. „ИВЕРΙΑ“.**

თუ ტფილისში დაბარებულნი ვაზუთი ტფილისის ვარჯე ადრესზედ შესცვალა ვინმემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციოში ერთი მანათი; სხვა ყოველისადრესის შესცვლაზე—ორი აბაზი.

თუ თვის განმავლობაში დაიბარა ვინმემ ვაზუთი არა მთელს წლით, მას ვაგებზავნება ვაზუთი პირველ იმ თვიდან, რომელსაც დაბარებულნი აინიშნავს. განცხადება მიიღება ვაზუთის რედაქციოში.

ფასი განცხადების დასაბამად

1) მათთვის ვარჯე ზეად თითო ვურ სტრატეჟია—8 კან., პირველზე—16 კან. 2) სრული წიგნისაგან ვარჯე—30 მანათი, სოფლო მარჯედი კანად—60 მანათი. რაგზე სტრატეჟიისა გამოაგანაშება იმის ყვალბაზე, რამდენს ადგილსაც დაიჭრს: 25 სთ განკითხვის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერები, წერილები და კონესპონდენციები რედაქციის სახელმძღვანელ უნდა გამოიგზავნოს. ხელ-ნაწერები, ან საგებულო წერილები, თუ საპროვინცია მოთხოვს, ან შეიძლება, ან შეიძლება იქნება. ხელ-ნაწერს, რომელიც დაბეჭდილი არ იქნება, თუ ერის თვის განმავლობაში პატრონმა არ მოიკითხა, მთელ რედაქციას ვეღარ მოსთხოვს.

არა-ვარს მიწერ-მოწერას დაუბეჭდავდ ხელ-ნაწერები. სხვა წერილებისა მისახებ რედაქციო არა ჰქონს რედაქციო.

პირისპირი მოსალოდნელი რედაქციო თავისუფალი იქნება ყოველ-ღვე, კვირა-უქმეებს ვარდა, ათ სათიდან პირველ აათა დღე და საღამომობით 6-ღდან 7¹/₂ სათამდე.

რედაქცია ამყავება: ნავოლოზის ქუჩაზე, 21.